

ОЦІНЮВАННЯ УПРАВЛІННЯ РЕПУТАЦІЙНОЮ СКЛАДОВОЮ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЙ

©2021 ЄВТУШЕНКО В. А.

УДК 338.45.01+658:334.005.35
JEL Classification: L14; M14; M21

Євтушенко В. А.

Оцінювання управління репутаційною складовою корпоративної соціальної відповідальності українських компаній

Метою статті є оцінювання корпоративної соціальної відповідальності організацій в Україні на основі використання прогресивних міжнародних рейтингів оцінки, визначення взаємозв'язків і взаємовпливу соціальної відповідальності та репутації компанії і на цій основі розробка концептуального науково-методичного підходу до оцінювання управління репутаційною складовою корпоративної соціальної відповідальності українських компаній. У статті проаналізовано сучасні міжнародні методичні підходи до оцінювання управління репутаційною складовою соціальної відповідальності: Global CR RepTrak та Net Promoter Score. На основі проведеного автором дослідження доведено відсутність якісної методики діагностики репутаційної складової корпоративної соціальної відповідальності в Україні. За методологією Global CR RepTrak і Net Promoter Score та на основі аналізу відкритих джерел інформації, даних різноманітних рейтингів українських компаній, власних спостережень автора аргументовано актуальність та проведено оцінювання репутаційної складової корпоративної соціальної відповідальності вітчизняних підприємств. Обґрунтовано, що врахування як зовнішньої, так і внутрішньої репутаційної складової корпоративної соціальної відповідальності є основою для ефективного менеджменту будь-якої національної організації. Запропонована авторська методика оцінювання репутаційної складової корпоративної соціальної відповідальності з метою соціально-відповідального менеджменту українських компаній. Подальших досліджень потребує визначення системи інституційних форм соціальної відповідальності вітчизняних підприємств, розробка моделей КСВ національних підприємницьких структур, створення доступних і зрозумілих науково-практичних методик, які дозволять однозначно оцінювати стан КСВ українських підприємств і перетворювати соціальну відповідальність національних виробників на конкурентоспроможний ресурсний актив на глобальних ринках.

Ключові слова: Global CR RepTrak, Net Promoter Score, компанія, корпоративна соціальна відповідальність, підприємство, репутація, соціальна відповідальність, сталий розвиток.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2021-2-126-133>

Рис.: 4. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 35.

Євтушенко Вікторія Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: v.a.evtushenko@karazin.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7764-2277>

UDC 338.45.01+658:334.005.35
JEL Classification: L14; M14; M21

Yevtushenko V. A. Assessing the Management of the Reputational Component of Corporate Social Responsibility of Ukrainian Companies

The article is aimed at assessing the corporate social responsibility of organizations in Ukraine by using progressive international ratings, defining the relationship and interaction of the social responsibility and reputation of a company, and on this basis at developing a conceptual scientific and methodological approach to assessing the corporate social responsibility of Ukrainian companies. Modern international methodological approaches to assessing the management of the reputational component of social responsibility are analyzed, namely, Global CR RepTrak and Net Promoter Score. The research carried out shows the lack of a qualitative methodology to assess the reputational component of corporate social responsibility in Ukraine. Using the methodology of Global CR RepTrak and Net Promoter Score, and having analyzed open information sources, data from various ratings of Ukrainian companies, and own observations, the author proves the actual value of assessing the reputational component of corporate social responsibility of domestic enterprises, and performs the assessment itself. It is substantiated that both the external and internal reputational components of corporate social responsibility should be used for managing any national organization effectively. A new method for assessing the reputational component of corporate social responsibility is suggested with a view to providing socially responsible management of Ukrainian companies. Further research is needed to: define a system of institutional forms of the social responsibility of domestic enterprises; develop CSR models of national business structures; create comprehensive scientific and practical methods that will unambiguously assess the CSR of Ukrainian enterprises and turn the social responsibility of national producers into a competitive resource asset in global markets.

Keywords: company, corporate social responsibility, enterprise, Global CR RepTrak, Net Promoter Score, reputation, social responsibility, sustainable development.

Fig.: 4. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 35.

Yevtushenko Viktoriia A. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Marketing, Management and Entrepreneurship, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: v.a.evtushenko@karazin.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7764-2277>

Вступ. В умовах сучасних світових трансформаційних змін до сталого розвитку будь-яка компанія прагне до посилення своїх позицій на внутрішньому та зовнішніх ринках, наявності іміджевих ділових партнерів, завоювання лояльних споживачів, високої конкурентоспроможності підприємства та товарів / послуг тощо. Все це, у тому числі, формується й завдяки ефективному менеджменту організації у сфері ефективного створення базису корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) та обов'язковому врахуванню в ній репутаційної складової [6].

Ділова практика глобальних компаній світу довела факт формування особливого образу організації в очах споживачів, співробітників та інших зацікавлених осіб за допомогою саме впровадженню корпоративної соціальної відповідальності. На основі дослідження американських товарних ринків бізнес консультативною агенцією Morgan Stanley (Research) було визначено, що 87 % покупців скоріше оберуть компанію залежно від її позиційності та явищ соціальної діяльності та 78 % запевнили, що готові платити більше за соціальну відповідальність бренду [17]. Корпоративна соціальна відповідальність виконує певні функції просування організації, посилює її фінансовий стан, виступає певним захисним бар'єром у разі виникнення проблем або непорозумінь тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Корпоративна соціальна відповідальність та особливості управління нею в українських організаціях вивчається в роботах Бурмаки Т. [1], Жалдак Г. [35], Кавтиш О. [8], Ладонько Л. [13], Лахунової І. [1], Медведчук О. [1], Мельникович О. [1], Мітал О. [13], Непомнящого О. [1], Орлової Н. [1; 13], Прокopenко Я. [8], Філіпової Н. [13], Чупрінни М. [35] та багатьох інших. Водночас існує значна кількість невіршених соціально-відповідальних проблем сучасних українських компаній, які, на нашу думку, пов'язані з недостатністю досліджень стратегій та тактики КСВ українських підприємств у глобалізованому світі. Немає методик оцінювання управління іміжевою і репутаційною складовими корпоративної соціальної відповідальності українських компаній, що, безумовно, ускладнює формування національної моделі КСВ.

Метою дослідження є оцінювання корпоративної соціальної відповідальності організацій в Україні на основі використання прогресивних міжнародних рейтингів оцінки, визначення взаємозв'язків і взаємовпливу соціальної відповідальності та репутації компанії і на цій основі – розробка концептуального науково-методичного підходу до оцінювання управління репутаційною складовою корпоративної соціальної відповідальності українських компаній.

Викладення основного матеріалу. Сьогодні провідні компанії світу свідомо прагнуть бути соціально відповідальними, виділяючи з власних бюджетів все більше коштів на підтримку соціальної інфраструктури, освітні й екологічні програми, підтримку місцевих громад, охорони здоров'я, спорту, науки і культури. Передумовою цих процесів стала поява наприкінці ХХ століття суспільно важливого явища «корпоративна соціальна відповідальність», яка стала найважливішою складовою поняття про сталий розвиток не тільки бізнесу, а й людства в цілому. Мета сталого розвитку – задоволення потреб нинішнього

покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби» (World Commission on Environment and Development. Our Common Future. Oxford: Oxford University Press, 1987). Дуже доречним є також відоме визначення Deutsche Bank: «корпоративна соціальна відповідальність – це меншою мірою «стаття витрат», а більшою – це джерело цінності». Водночас від соціальних інвестицій будь-яка організація очікує віддачі. Результатами такої роботи для компанії можуть бути громадська вдячність, позитивне посилення іміджу, репутації та бренду, державна підтримка тощо.

Епоха репутаційного менеджменту встановлює свої правила та нові пріоритети. Слід зазначити, що корпоративна соціальна відповідальність вже стала складовою частиною репутації українських і світових компаній. Для багатьох зацікавлених сторін (стейкхолдерів), як показує світовий досвід, те, чим наразі є компанія для суспільства, важливіше за продукцію, яку вона виробляє.

Оцінку глобальних компаній на основі репутації їхньої корпоративної соціальної відповідальності щороку наведено в рейтингу Global CR RepTrak 100 [2], який проводить Інститут репутації – організація, що спеціалізується на вивченні репутації бренду і корпоративного іміджу. Станом на початок 2021 року дані для побудови цього рейтингу були зібрані з позиції понад 68 тис. респондентів серед широкої громадськості у п'ятнадцяти найбільших світових економіках і розраховані на основі сімох складових корпоративної соціальної відповідальності (рис. 1).

Рис. 1. Основні драйвери Global CR RepTrak 100

Джерело: побудовано автором за даними [2]

За дослідженням Global CR RepTrak 100, у 2021 році виявлено десять корпорацій з найкращою репутацією у світі в реалізації стратегії корпоративної соціальної відповідальності, що наведено на рис. 2.

Як бачимо, глобальним репутаційним лідером у 2021 році стала компанія The Lego Group. При цьому датський виробник конструкторів другий рік поспіль утримує першу позицію в рейтингу. Також до першої п'ятірки уві-

GLOBAL CR REPTRAK 100 2021

1	LEGO GROUP (80,4 EXCELLENT)
2	ROLEX (79,6 STRONG)
3	FERRARI (78,8 STRONG)
4	THE BOSCH GROUP (78,1 STRONG)
5	HARLEY-DAVIDSON (78,1 STRONG)
6	CANON (77,6 STRONG)
7	ADIDAS (77,6 STRONG)
8	THE WALT DISNEY COMPANY (77,5 STRONG)
9	MICROSOFT (77,1 STRONG)
8	SONY (77,0 STRONG)

Рис. 2. Топ-10 корпорацій за Global CR RepTrak 100 станом на 2021 р.

Джерело: побудовано автором за даними [2]

йшли Rolex, Ferrari, The Bosch Group і Harley-Davidson, Inc. Замикають топ-10 світових репутаційних лідерів компанії Canon Inc., Adidas AG, The Walt Disney Company, Microsoft Corp. Та Sony Group Corp. Дві компанії, які не покидають топ-10 протягом усіх одинадцяти років проведення глобального дослідження, – The Lego Group та The Walt Disney Company. Своїм успіхом вони зобов'язані трьома факторами – незмінній високій якості продукції, лідерству в інноваціях, а також наявності чіткої соціальної мети [2].

Використовуючи загальний підхід Global CR RepTrak (методика розрахунку рейтингу є комерційною таємницею компанії), проведемо репутаційну оцінку корпоративної соціальної відповідальності українських компаній. В якості об'єктів дослідження нами обрано шість організацій, що увійшли до топ-25 найкращих програм КСВ згідно з рейтингом журналу «Влада грошей» у 2020 р. [26]:

- Альфа-Банк [5];
- Інтерпайп [7];
- МХП [9];
- Нова пошта [12];
- Rozetka [4];
- ФАРМАК [33].

Оцінювання проведено на основі аналізу відкритих джерел інформації, даних різноманітних рейтингів українських компаній, власних спостережень автора.

Результати дослідження та умовна оцінка репутаційної складової корпоративної соціальної відповідаль-

ності обраних українських компаній наведено у табл. 1 та на рис. 3.

За результатами дослідження згідно підходу Global CR RepTrak 100 національними репутаційними лідерами з обраних компаній можна назвати: МХП, Нова пошта, ФАРМАК. Ці організації активно розвивають всі репутаційні драйвери – Якість товару / послуги, Управління, Умови праці, Корпоративне громадянство, Результативність, Інновації.

Зрозуміло, що проведене дослідження є трохи суб'єктивним, адже базується на доступних зовнішніх джерелах інформації. Тому для більш ґрунтовного аналізу використаємо методику Net Promoter Score (NPS) [3]. Методика NPS дає показник щодо лояльності клієнтів і вимірює готовність клієнтів не тільки повернутися за черговою покупкою товару або послуги, а й дати рекомендацію стосовно вибору компанії своїм рідним, друзям чи колегам. Це практично доведена ефективна методика, якою користуються більшість корпорацій для збільшення доходу. NPS вимірюється від «-100» до «100». Політика управління корпорації з оцінкою NPS вище за 0 вважається доброю, менеджмент корпорації з оцінкою NPS вище за 50 – відмінним. Хоча цей індекс не конкретизує детально складові корпоративної соціальної відповідальності, все одно залежність лояльності споживачів від репутації компанії, що в свою чергу формується завдяки ефективній політиці корпоративної соціальної відповідальності не викликає сумніву [3].

Для проведення оцінки було проведено опитування 500 респондентів за допомогою Google форми, яка містила одне запитання: Якщо до Вас звернуться за порадою щодо вибору Компанії, наскільки ймовірно, що Ви порекомендуєте Компанію «X» своїм друзям і знайомим? Оцініть свою готовність рекомендувати за шкалою від 0 до 10, де 0 – точно не порекомендую, а 10 – точно порекомендую.

Дослідження не проведено стосовно двох компаній: Інтерпайп та ФАРМАК. Перша – у зв'язку зі складністю опитування безпосередніх клієнтів компанії, тому що вони в широкому загалі є юридичними особами (у тому числі закордонними), друга – у зв'язку з достатньо широким асортиментом продукції специфічного попиту, відповідно складно навіть існуючим клієнтам оцінити компанію загалом, користуючись лише одним чи декількома найменуваннями продукту.

На рис. 4 представлені отримані результати щодо опитування стосовно чотирьох обраних компаній. За методикою Net Promoter Score (NPS) розраховано процентне співвідношення критиків (оцінка 0-6 балів при опитуванні), нейтралів (оцінка 7-8 балів при опитуванні) та промоутерів (оцінка 9-10 балів при опитуванні) за кожною організацією, а також визначено сам індекс споживчої лояльності NPS, як % промоутерів – % критиків.

Як бачимо, результати оцінки споживчої лояльності заявлених українських компаній доволі відрізняються від результатів дослідження їхньої репутації. Чітко видно тенденцію до формалізації соціальної відповідальності лідерами з КСВ в Україні, тобто вітчизняні компанії максимально активно працюють свою репутацію для широкого загалу (зовнішніх і міжнародних стейкхолдерів), використовуючи для цього отримання перемог або номінацій у на-

Таблиця 1

Результати оцінювання репутації корпоративної соціальної відповідальності українських компаній

Критерії	Компанія	Альфа-Банк	Інтерлайп	МХП	Нова пошта	Rozetka	ФАРМАК
1	Якість товару / послуги Критерії оцінювання: перемога або номінація у національному рейтингу якості продукту або послуг; сертифікація міжнародні (наявність оцінюється в 1 бал)	2	3	4	5	6	7
		«Фінансовий Оскар 2019» [34]; 11 місце у рейтингу самих надійних банків 2021 [16]; 5 місце у Національному рейтингу банків 2021 [11]	Стандарт API Spes 5CT, API Spes 5L, сертифікація системи менеджменту якості (СМЯ) вимогам API Spes Q1 (API – Американський інститут нафти) [7]	Система НАССР, менеджмент харчової безпеки сертифіковано незалежним сертифіційним органом у відповідності з ДСТУ ISO 22000 та BRC Food Safety, впроваджені сучасні технології виробництва, роботи та пакування продукції; Система добровільної сертифікації згідно норм і вимог Ісламу – HALAL [9]	Сертифікат про відповідність міжнародному стандарту безпеки даних індустрії платіжних карток PCI DSS [12]	Немає даних	Європейський сертифікат GMP [33]
	Управління Критерії оцінювання: перемога або номінація у національних рейтингах – кращий керівник, ефективний менеджер, успішна компанія тощо (оцінюється в 1 бал)	Немає даних	Немає даних	«Топ-50 кращих компаній України 2020» (за версією журналу «Влада грошей») [31]; ТОП-25 найефективніших управлінців України («ТОП-100. Рейтинги крупнейших») [25]	ТОП-25 найефективніших управлінців України 2020 («ТОП-100. Рейтинги крупнейших») [25]	ТОП-25 найефективніших управлінців України 2020 («ТОП-100. Рейтинги крупнейших») [25]	Топ-25 найбільш успішних українських менеджерів 2020 (за версією dnews.ua) [24]; ТОП-25 найефективніших управлінців України («ТОП-100. Рейтинги крупнейших») [25]
	Умови праці Критерії оцінювання: опитування щодо привабливості компанії у якості робочого місця, рейтинги роботодавців, стандартизація та сертифікація умов праці (оцінюється в 1 бал)	Немає даних	Топ-25 кращих роботодавців України (за версією журналу «Влада грошей») [23]	Топ-25 кращих роботодавців України (за версією журналу «Влада грошей») [23]; Найкращі роботодавці України за версією Forbes 2019 (31 місце) [10]	Топ 20 кращих роботодавців України 2019 (рейтинг порталу HeadHunter) [18]; Сертифікат OHSAS 180001: 2007 («Occupational health and safety management systems Requirements») - міжнародний стандарт системи менеджменту гігієни та безпеки праці, а в березні 2020 року - сертифікат ISO 45001:2018 «Система менеджменту безпеки й охорони здоров'я» - міжнародний стандарт системи менеджменту гігієни та безпеки праці [12]	Немає даних	Топ-3 найкращих роботодавців країни 2020 («ТОП-100. Рейтинги крупнейших») [27]; Найкращі роботодавці України за версією Forbes 2019 (10 місце) [10]

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5	6	7
Корпоративне громадянство Критерії оцінювання: наявність звітів зі сталого розвитку або корпоративної соціальної відповідальності, входження до рейтингів компаній з національними практиками соціальної відповідальності (оцінюється в 1 бал)	Топ-25 програм КСВ (за версією журналу «Влада грошей») [26]; Топ-3 рейтингів якості управління корпоративною репутацією 2020 (щорічний рейтинг «Репутаційні АКТИВісти») [28]	Топ-25 програм КСВ (за версією журналу «Влада грошей») [26]; Топ-3 рейтингів якості управління корпоративною репутацією 2020 (щорічний рейтинг «Репутаційні АКТИВісти») [28]	Топ-25 програм КСВ (за версією журналу «Влада грошей») [26]	Топ-25 програм КСВ (за версією журналу «Влада грошей») [26]; Топ-3 рейтингів якості управління корпоративною репутацією 2020 (щорічний рейтинг «Репутаційні АКТИВісти») [28]	Топ-25 програм КСВ (за версією журналу «Влада грошей») [26]; Топ-3 рейтингів якості управління корпоративною репутацією 2020 (щорічний рейтинг «Репутаційні АКТИВісти») [28]	Топ-25 програм КСВ (за версією журналу «Влада грошей») [26]; Топ-5 кращих компаній зі сталого розвитку 2021 (журнал «Кореспондент») [29]; Топ-3 рейтингів якості управління корпоративною репутацією 2020 (щорічний рейтинг «Репутаційні АКТИВісти») [28]
Результативність Критерії оцінювання: фінансові показники діяльності компанії, відсутність боргів з виплат заробітної плати та податків в цілому, розвинутий та візнаваний бренд, рейтинг найбільших платників податків (оцінюється в 1 бал)	Топ-100 найбільших платників податків 2020 (видання Рейтинг) [19]	Топ-200 найбільших платників податків 2020 (видання Рейтинг) [19]	Топ-25 ефективних маркетингових кампаній (за версією журналу «Влада грошей») [21]; Топ-100 найдорожчих національних брендів за підсумками 2020 року («Главком») [20]	Топ-20 найбільших платників податків 2020 (видання Рейтинг) [19]; Топ-100 найдорожчих національних брендів за підсумками 2020 року («Главком») [20]	Топ-100 найдорожчих національних брендів за підсумками 2020 року («Главком») [20]	Топ-50 найдорожчих брендів України (за версією журналу «Кореспондент») [32]; Топ-200 найбільших платників податків 2020 (видання Рейтинг) [19]; Рейтинг найбільших компаній за рівнем доходів у 2020 році (інтернет-портал senso.net) [14]; Рейтинг найбільших фармкомпаній світу «The Pharma 1000» 2020 р. [15]
Інновації Критерії оцінювання: номінації у рейтингу найбільш інноваційних компаній в країні (оцінюється в 1 бал)	ТОП-50 інноваційних компаній України 2019 («ТОП-100») [30]	ТОП-50 інноваційних компаній України 2019 («ТОП-100») [30]	Топ-25 інноваційних компаній України (за версією журналу «Влада грошей») [22]; ТОП-50 інноваційних компаній України 2019 («ТОП-100») [30]	ТОП-50 інноваційних компаній України 2019 («ТОП-100») [30]	ТОП-50 інноваційних компаній України 2019 («ТОП-100») [30]	Топ-25 інноваційних компаній України (за версією журналу «Влада грошей») [22]; ТОП-50 інноваційних компаній України 2019 («ТОП-100») [30]
Результати оцінки	5	5	6	6	4	6

Джерело: розроблено автором

Рис. 3. Результати дослідження та умовна оцінка репутаційної складової корпоративної соціальної відповідальності українських компаній – лідерів з КСВ у 2020 році

Джерело: створено автором за даними [4; 5; 7; 9; 12; 33]

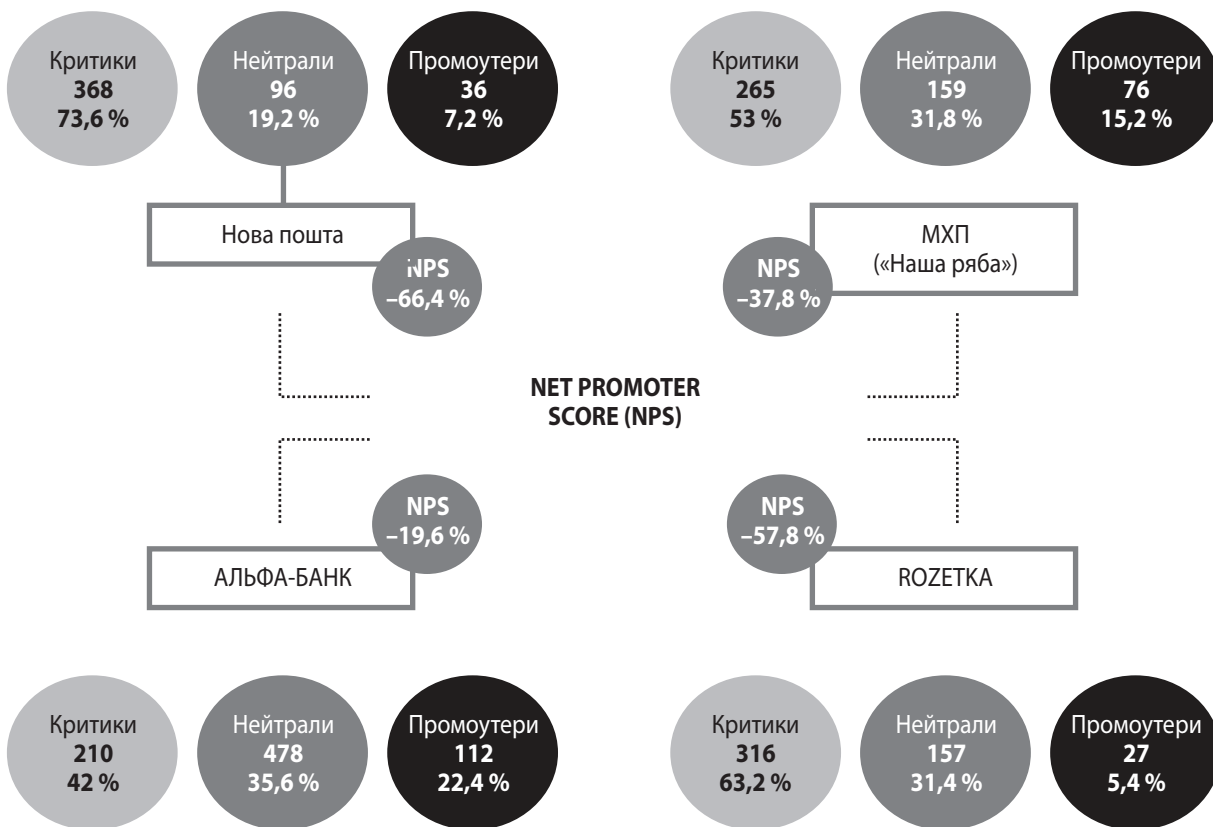

Рис. 4. Індекс споживчої лояльності NPS українських компаній

Джерело: розроблено автором за даними [3; 4; 5; 9; 12]

ціональних рейтингах, розміщення відповідного контенту у соцмережах та Інтернеті тощо. В той же час соціально відповідальні проблеми всередині компанії (внутрішні інституційні форми КСВ) або нівелюються або ж вважаються не достатньо важливими, опікування ними відкладається на довготривалий термін, хоча саме їх невирішеність викликає незадоволення споживачів, персоналу та інших заінтересованих осіб (внутрішніх стейкхолдерів і кінцевих споживачів).

Висновок. Проведене дослідження продемонструвало відсутність якісної методики діагностики репутаційної складової корпоративної соціальної відповідальності в Україні. Так, є національні рейтинги незалежних організацій, які враховують певні її особливості, є міжнарод-

ні рейтинги, які дуже складно адаптувати до наших умов, а потрапити туди вітчизняному бізнесу поки що достатньо складно за цілком об'єктивними причинами: не всі вітчизняні організації мають змогу замовити платне дослідження власної системи корпоративної соціальної організації або замовити її розробку.

Врахування як зовнішньої, так і внутрішньої репутаційної складової корпоративної соціальної відповідальності є вельми необхідним для ефективного менеджменту будь-якої національної організації.

Автором запропонована методика оцінювання репутаційної складової корпоративної соціальної відповідальності з метою соціально-відповідального менеджменту українських компаній.

Подальших досліджень потребує визначення системи інституційних форм соціальної відповідальності вітчизняних підприємств, розробка моделей КСВ національних підприємницьких структур, створення доступних і зрозумілих науково-практичних методик, які дозволять однозначно оцінювати стан КСВ українських підприємств та перетворювати соціальну відповідальність національних виробників у конкурентоспроможний ресурсний актив на глобальних ринках.

ЛІТЕРАТУРА

- Burmaka T., Orlova N., Nepomnyashchyy O., Melnykovich O., Medvedchuk O., Lahunova I. Social investment as a tool of corporate social responsibility realization in Europe / 35th IBIMA International Business Information Management Conference. Spain, 1–2 april, 2020.
- 2021 Global RepTrak® 100. URL: <https://www.reprtrak.com/rankings/>
- Net Promoter Score (NPS). URL: <https://www.netpromoter.com/know/>
- Rozetka. URL: <https://rozetka.com.ua>
- Альфа-Банк. URL: <https://alfabank.ua>
- Варламова М., Єнгоян Г. Світові тренди розвитку соціальної відповідальності бізнесу. *Галицький економічний вісник*. 2019. № 5 (60). URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/60/752.pdf>
- Інтерпайп. URL: <https://interpipe.biz>
- Кавтиш О. П., Прокопенко Я. Г. Роль КСВ у забезпеченні конкурентоспроможності національних підприємств. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2016. Вип. 18. С. 128–136.
- МХП. URL: <https://mhp.com.ua/uk/home>
- Найкращі роботодавці України за версією Forbes 2019. URL: <https://bzh.life/ua/gorod/luchshie-rabotodatelei-ukrainy-povsiiv-forbes-rejting>
- Народний рейтинг банків 2021. URL: <https://minfin.com.ua/ua/banks/top/>
- Нова пошта. URL: <https://novaposhta.ua>
- Орлова Н. С., Ладонько Л. С., Філіпова Н. В., Мітал О. Г. Репутація соціально відповідальних корпорацій на світовому фінансовому ринку. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2020. № 4 (35). С. 144–151.
- Рейтинг найбільших компаній за рівнем доходів у 2020 році (інтернет-портал [biz.censor.net](https://biz.censor.net/resonance/3268870/200_nayiblishih_kompaniy_ukrani_2020_roku)). URL: https://biz.censor.net/resonance/3268870/200_nayiblishih_kompaniy_ukrani_2020_roku
- Рейтинг найбільших фармкомпаній світу «The Pharma 1000» 2020 р. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/pharmacy/700528.html>
- Рейтинг самих надійних банків 2021. URL: <https://forinsurer.com/rating-banks>
- Северіна Л. Корпоративна соціальна відповідальність: і людям, і бізнесу. URL: <https://rau.ua/novuni/korporatynasotsialna-vidpovidalnist-i-lyudyam-i-biznesu/>
- Топ-20 кращих роботодавців України 2019 (рейтинг порталу HeadHunter). URL: <https://grc.ua/article/28662>
- Топ-100 найбільших платників податків 2020 (видання Рейтинг). URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/04/19/novyna/finansy/stalo-vidomo-yaki-kompaniyi-splatyly-najbilshe-podatktiv-2020-rik>
- Топ-100 найдорожчих національних брендів за підсумками 2020 року («Главком»). URL: <https://glavcom.ua/economics/finances/top-100-naydorozhchih-brendiv-ukrajini-pidsumki-2020-roku-743881.html>
- Топ-25 ефективних маркетингових кампаній (за версією журналу «Влада грошей»). URL: https://www.dsnews.ua/ukr/vlast_deneg/top-25-effektivnyh-marketingovyh-kampaniy-07092020-397943
- Топ-25 інноваційних компаній України (за версією журналу «Влада грошей»). URL: <https://www.dsnews.ua/ukr/reitingi/zhurnal-vlast-deneg-nagradil-luchshie-kompanii-ukrainy-cto-pobedil-kak-eto-bylo-03122020-408227>
- Топ-25 кращих роботодавців України (за версією журналу «Влада грошей»). URL: <https://www.dsnews.ua/ukr/reitingi/top-25-luchshih-rabotodateley-ukrainy-29032021-420003>
- Топ-25 найбільш успішних українських менеджерів 2020 (за версією [dsnews.ua](https://www.dsnews.ua/ukr/economics/top-25-samyh-uspeshnyh-ukrainskih-menedzherov-06072020100000)). URL: <https://www.dsnews.ua/ukr/economics/top-25-samyh-uspeshnyh-ukrainskih-menedzherov-06072020100000>
- ТОП-25 найефективніших управлінців України («ТОП-100. Рейтинги крупнейших»). URL: <https://delo.ua/business/centry-upravlenija-rejting-luchshih-upravlencev-375449/>
- Топ-25 найкращих програм КСВ. URL: https://www.dsnews.ua/ukr/vlast_deneg/top-25-luchshih-programm-kso-27072020-393543
- Топ-3 найкращих роботодавців країни 2020 («ТОП-100. Рейтинги крупнейших»). URL: <https://delo.ua/business/zhurnal-top-100-rejtingi-krupnejshih-predstavlja-371639/>
- ТОП-3 рейтингу якості управління корпоративною репутацією 2020 (щорічний рейтинг «Репутаційні АКТИВісти»). URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/press-release/744769.html>
- Топ-5 кращих компаній зі сталого розвитку 2021 (журнал «Кореспондент»). URL: https://ua.korrespondent.net/business/esg_rating_2021/4362667-reitynh-staloho-rozvytku-2021
- ТОП-50 інноваційних компаній України 2019 («ТОП-100»). URL: <https://delo.ua/business/top-50-innovacionnyh-kompanij-ukrainy-361631/>
- Топ-50 кращих компаній України 2020 (за версією журналу «Влада грошей»). URL: <https://www.dsnews.ua/ukr/economics/top-50-kompaniy-ukrainy-zhurnal-vlast-deneg-predlagaet-vybrat-luchshih-12112020-405926>
- Топ-50 найдорожчих брендів України ((за версією журналу «Кореспондент»). URL: <https://ua.korrespondent.net/business/companies/4351264-skladeno-reitynh-naidorozhchikh-brendiv-ukrainy>
- ФАРМАК. URL: <https://farmak.ua>
- Фінансовий Оскар 2019. URL: <https://www.facebook.com/business.since1992/posts/2818622101527158/>
- Чупріна М. О., Жалдак Г. П. Світові тренди у сфері корпоративної соціальної відповідальності. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8365>

REFERENCES

- Alfa-Bank. <https://alfabank.ua>
- Burmaka, T. et al. "Social investment as a tool of corporate social responsibility realization in Europe". *35th IBIMA International Business Information Management Conference*. Spain, 2020.

- Chuprina, M. O., and Zhaldak, H. P. "Svitovi trendy u sferi korporativnoi sotsialnoi vidpovidalnosti" [Global Trends in the Field of Corporate Social Responsibility]. *Efektivna ekonomika*. 2020. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8365>
- "Finansovyi Oskar 2019" [Financial Oscar 2019]. <https://www.facebook.com/business.since1992/posts/2818622101527158/FARMAK>. <https://farmak.ua>
- "2021 Global RepTrak® 100" <https://www.reptrak.com/rankings/>
- Interpaip. <https://interpipe.biz>
- Kavtysh, O. P., and Prokopenko, Ya. H. "Rol KSV u zabezpechenni konkurentospromozhnosti natsionalnykh pidpriemstv" [The Role of CSR in Ensuring the Competitiveness of National Enterprises]. *Suchasni problemy ekonomiky i pidpriemnytstvo*, no. 18 (2016): 128-136.
- Mkhp. <https://mhp.com.ua/uk/home>
- "Naikrashchi robotodavtsi Ukrainy za versiiu Forbes 2019" [The Best Employers in Ukraine According to Forbes 2019]. <https://bzh.life/ua/gorod/luchshie-rabotodatelyi-ukrainy-po-versii-forbes-rejting>
- "Narodnyi reitynh bankiv 2021" [People's Rating of Banks 2021]. <https://minfin.com.ua/ua/banks/top/>
- Net Promoter Score (NPS). <https://www.netpromoter.com/know/>
- Nova poshta. <https://novaposhta.ua>
- Orlova, N. S. et al. "Reputatsiia sotsialno vidpovidalnykh korporatsii na svitovomu finansovomu rynku" [Reputation of Socially Responsible Corporations in the Global Financial Market]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii i praktyky*, no. 4(35) (2020): 144-151.
- "Reitynh naibilshykh farmkompanii svitu «The Pharma 1000» 2020 r." [Rating of the World's Largest Pharmaceutical Companies «The Pharma 1000» 2020]. <https://ua.interfax.com.ua/news/pharmacy/700528.html>
- "Reitynh naibilshykh kompanii za rivnem dokhodiv u 2020 rotsi" [Ranking of the Largest Companies by Revenue Level in 2020]. Internet-portal [biz.censor.net](https://biz.censor.net/resonance/3268870/200_nayiblishih_kompaniy_ukrani_2020_roku). https://biz.censor.net/resonance/3268870/200_nayiblishih_kompaniy_ukrani_2020_roku
- "Reitynh samykh nadiinykh bankiv 2021" [Rating of the Most Reliable Banks 2021]. <https://forinsurer.com/rating-banks>
- Rozetka. <https://rozetka.com.ua>
- Severina, L. "Korporativna sotsialna vidpovidalnist: i liudiam, i biznesu" [Corporate Social Responsibility: Both People and Business]. <https://rau.ua/novyni/korporativna-sotsialna-vidpovidalnist-i-lyudyam-i-biznesu/>
- "Top-100 naibilshykh platnykiv podatkov 2020 (vydannia Reitynh)" [Top 100 Largest Taxpayers 2020 (Rating Edition)]. <https://www.slovoidilo.ua/2021/04/19/novyna/finansy/stalo-vidomo-yaki-kompaniyi-splatyly-najbilshe-podatkov-2020-rik>
- "Top-100 naidorozhchykh natsionalnykh brendiv za pidsumkamy 2020 roku («Hlavkom»)" [Top 100 Most Expensive National Brands in 2020 («Hlavkom»)]. <https://glavcom.ua/economics/finances/top-100-naydorozhchih-brendiv-ukrajini-pidsumki-2020-roku-743881.html>
- "Top-20 krashchykh robotodavtsiv Ukrainy 2019 (reitynh portalu HeadHunter)" [Top 20 Best Employers in Ukraine 2019 (HeadHunter Portal Rating)]. <https://grc.ua/article/28662>
- "Top-25 efektyvnykh marketynhovykh kampanii (za versiiu zhurnalu «Vlada hroshei»)" [Top 25 Effective Marketing Campaigns (According to the Magazine «Power of Money»)]. https://www.dsnews.ua/ukr/vlast_deneg/top-25-effektivnyh-marketingovyh-kampaniy-07092020-397943
- "Top-25 innovatsiinykh kompanii Ukrainy (za versiiu zhurnalu «Vlada hroshei»)" [Top 25 Innovative Companies of Ukraine (According to the Magazine «Power of Money»)]. <https://www.dsnews.ua/ukr/reitingi/zhurnal-vlast-deneg-nagradil-luchshie-kompanii-ukrainy-kto-pobedil-kak-eto-bylo-03122020-408227>
- "Top-25 krashchykh robotodavtsiv Ukrainy (za versiiu zhurnalu «Vlada hroshei»)" [Top 25 Best Employers in Ukraine (According to the Magazine «Power of Money»)]. <https://www.dsnews.ua/ukr/reitingi/top-25-luchshih-rabotodatelyi-ukrainy-29032021-420003>
- "Top-25 naibilsh uspishnykh ukrainskykh menedzheriv 2020 (za versiiu dsnews.ua)" [Top 25 Most Successful Ukrainian Managers in 2020 (According to dsnews.ua)]. <https://www.dsnews.ua/ukr/economics/top-25-samyh-uspeshnyh-ukrainskih-menedzherov-06072020100000>
- "TOP-25 naiefektyvnishykh upravlintsiv Ukrainy («TOP-100. Reitynhy krupneishykh»)" [TOP-25 Most Effective Managers of Ukraine («TOP-100. Ratings of the Largest»)]. <https://delo.ua/business/centry-upravlenija-rejting-luchshih-upravlencev-375449/>
- "Top-25 naikrashchykh prohram KSV" [Top 25 Best CSR Programs]. https://www.dsnews.ua/ukr/vlast_deneg/top-25-luchshih-programm-kso-27072020-393543
- "Top-3 naikrashchykh robotodavtsiv krainy 2020 («TOP-100. Reitynhy krupneishykh»)" [Top 3 Best Employers in the Country in 2020 («TOP-100. Ratings of the Largest»)]. <https://delo.ua/business/zhurnal-top-100-rejtingi-krupnejshih-predstavlja-371639/>
- "TOP-3 reitynhu yakosti upravlinnia korporativnoiu reputatsiiu 2020 (shchorichnyi reitynh «Reputatsiini AKTYVisty»)" [TOP-3 Rating of Corporate Reputation Management Quality 2020 (Annual Rating «Reputational ACTIVISTS»)]. <https://ua.interfax.com.ua/news/press-release/744769.html>
- "Top-5 krashchykh kompanii zi staloho rozvytku 2021 (zhurnal «Korespondent»)" [Top 5 Best Companies for Sustainable Development 2021 (Correspondent Magazine)]. https://ua.korrespondent.net/business/esg_rating_2021/4362667-reitynh-staloho-rozvytku-2021
- "TOP-50 innovatsiinyi kompanii Ukrainy 2019 («TOP-100»)" [TOP-50 Innovative Companies of Ukraine 2019 («TOP-100»)]. <https://delo.ua/business/top-50-innovacionnyh-kompanij-ukrainy-361631/>
- "Top-50 krashchykh kompanii Ukrainy 2020 (za versiiu zhurnalu «Vlada hroshei»)" [Top 50 Best Companies of Ukraine 2020 (According to the Magazine «Power of Money»)]. <https://www.dsnews.ua/ukr/economics/top-50-kompaniy-ukrainy-zhurnal-vlast-deneg-predlagaet-vybrat-luchshih-12112020-405926>
- "Top-50 naidorozhchykh brendiv Ukrainy (za versiiu zhurnalu «Korespondent»)" [Top 50 Most Expensive Brands in Ukraine (According to the Magazine «Correspondent»)]. <https://ua.korrespondent.net/business/companies/4351264-skladeno-reitynh-naidorozhchykh-brendiv-ukrainy>
- Varlamova, M., and Yenhoian, H. "Svitovi trendy rozvytku sotsialnoi vidpovidalnosti biznesu" [Global Trends in the Development of Corporate Social Responsibility]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*. 2019. <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/60/752.pdf>

Стаття надійшла до редакції 13.05.2021 р.